

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljanje v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrť leta K 105.00, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna petst vrtica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razgiasi in poslano vrtica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list se poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Hrvatski sabor proklamiral neodvisnost jugoslovanske države.

Zagreb, 29. oktobra.

Ze zgodaj zjutraj je bilo na zagrebških ulicah vse živo. Po cestah je patroljirala narodna straža, v prvi vrsti Sokoli pod vodstvom rezervnih častnikov. Proti 9. uri je drvelo ljudstvo na Markov trg, pred hrvatski sabor, da izve, kaj sklepajo poslanci. Srbski ujetniki so bili istotako oboroženi s puškami in so skrbeli za red. Po cesti pred vojaštvom so korakali trije častniki, ki so nosili slovensko, hrvatsko in srbsko zastavo. Za njimi je jezdil general Plivelič, nato je pripeljal polkovnik 53. pp. Turković godbo, 2 topa in moštvo, ki sta dajala častne salve, bilo je nad 500 častnikov ter obilo moštva, polkovnik Kučak pa je pripeljal vrle domobrancel.

Vse je hitelo na Markov trg pred hrvatski sabor. Po Markovem trgu se je razlegala godba in petje, z balkona sabora so se pa ljudstvu naznanjali posamezni govori. Pred sabrom je godba igrala narodno himno, zvonovi so zvonili po cerkvah, s Strossmajerjevega šetališča so grmeli topovi. Na balkonu sabora je prebral predsednik »Narodnega veča« dr. Pavelić prisego narodu in vojaštvu, nakar je vojska prisegla zvestobo »Narodnemu veču«. Govornik je opozarjal ljudstvo, naj bo mirno, ker naša zmaga je gotova stvar. Ljudstva se je polastilo velikansko navdušenje, zastave so vihrale, godba in petje je odmevalo po Markovem trgu.

Ob pol 11. je otvoril sejo predsednik hrvatskega sabora dr. Medaković. Pred klopmi poslancev so se razvrstili delegati Narodnega veča, z galerij, ki so bile natlačeno polne, je padalo cvetje. Navzoči so bili vsi poslanci. Ko je vstopil v sabor ban Mihalović s celokupno vlado, se je ponovilo burno ploskanje, ki je trajalo par minut. Nato je govoril predsednik sabora dr. Medaković, ki je izvajal: Sklic sem krvatski sabor, ker so to zahtevali poslanci. Vsi smo čutili, da moramo izvršiti delo, da smo mi sedaj pravi sodniki. Sedaj ni naša naloga razpravljati o dosedanji narodni politiki, s to moramo prenehati in pretrgati meje, ki so nas doslej vezale. Hočemo, da so vse hrvatske dežele združene v eno celoto, da je Slovenija združena z nami, ne pa odsekana kakor veja. Sedaj je treba voditi narodno politiko, sedaj mora biti združen ves narod, zato se pokora-

vamo in se podvržemo »Narodnemu veču«. Hočemo svobodno, neodvisno državo. Hrvatski sabor sedaj ne bo sklepal o novih zakonih, ampak njegova naloga je, likvidirati in pričeti z novo organizacijo. Nazdravlja predsedniku Wilsonu, ljudstvo pa opominja, naj vzdrži disciplino in ohrani zvestobo »Narodnemu veču«. Pozdravlja Čehoslovake in Poljake, ki hite novi dobi nasproti. Zato na novo delo! Govoru predsednika dr. Medakovića so burno ploskali in navdušenja ni bilo ne konca ne kraja.

Nato prebere zapisnikar nujni predlog Svetozarja Pribičevića: Sabor proglašča, da se pretrgajo vse vezi med Hrvatsko in Ogrsko na eni in Hrvatsko in Avstrijo na drugi strani. Nagodba, dodatki in revizije so neveljavne. Dalmacija, Slavonija in Hrvatska z Reko se zoružijo v državo, popolnoma neodvisno od Avstrije in Ogrske. Po narodnostnem načelu naj se združijo vsi Slovenci, Hrvati in Srbi v eno, vsem skupno neodvisno državo. Ko je to zapisnikar prebral, je nastalo v saboru velikansko navdušenje. Hrvatski ban Mihalović, predsednik sabora dr. Medaković in vsi poslanci z občinstvom vred vstanejo in zapojejo narodno himno »Lepa naša domovina«. Takoj nato utemeljuje Svetozar Pribičević svoj nujni predlog, poudarja, da smo danes vsi Jugoslovani enodušni, proslavlja narodno edinstvo in pa sedanji čas, ki je raztrgal verige suženjstva.

Za časa govora Svetozarja Pribičevića pride v sabor vojaški poveljnik general Luka Šnjarić, za njim vsi hrvatski generali, ki so bili tačas v Zagrebu. V saboru nastane velikansko navdušenje. Ban Mihalović odkaže generalu Šnjariću prostor pri sebi, sedež podbana. Pribičević nato nadaljuje svoj govor in pravi, da ne moremo dati tujim narodom pasu do morja. Hočemo popolnoma neodvisno državo. Zato naj živi svobodna in neodvisna država Jugoslovanov. (Burne ovacije.) — Dr. Pavelić predlaga, naj se govor Sv. Pribičevića natisne in nalepi, kar se soglasno sprejme. Nujni predlog dr. Pavelića, da smatra sabor objave »Narodnega veča« za obvezne in da ga prizna za vrhovno oblast, se soglasno in z burnim odobravanjem sprejme.

Hrvatski ban Mihalović izjavi pred celim narodom, da soglašča z obema predlogoma in da priznava eksekutivo »Narodnega veča«. Če ga bodo za to klicali na odgovor merodajni faktorji, tedaj bo neustrašeno pove-

dal, da kot sin hrvatskega naroda dela in čuti z njim. (Burno odobravanje in ploskanje.)

Za hrvatskim banom govori načelnik kluba poslancev Frankove stranke prava dr. Prebeg, ki izjavi, da se pridružuje tem sklepom, da preide vsa oblast na »Narodno veče«. Ker je s tem program Frankove stranke prava izvršen, se stranka razpusti.

V imenu unionistov izjavi poslanec dr. Šilović, da se je njh klub razdružil in da glasuje za oba predloga. Isto izjavi tudi v imenu obeh poslancev grofov Pejačevićev, ki sta odsotna, in da se podvržeta »Narodnemu veču«. — Nato se sprejme predlog, da se natisnejo govori dr. Pavelića, dr. Popovića, predsednika sabora dr. Medakovića in dr. Prebega in se jih nalepi.

Vrata hrvatskega sabora se odpro. V sabor pride do 300 gospej, vse v zlatu in dragocenih kamnih, pod vodstvom gospe Lopašić. V imenu hrvatskih žena pozdravi gospa Lopašić hrvatski sabor in njegove poslance, ki so se v teh burnih časih postavili na čelo narodni stvari. Nato položi gospa Lopašić vse dragocenosti, ki jih je imela na sebi, na mizo, nji slede ostale gospe, tako da je bil naenkrat na mizi kup dragocenosti in zlatnikov za »Narodno veče«. Nečakinja pokojnega biskupa Strossmajerja položi krasen dar — diadem — kot dar svojega pokojnega strica. Poslanci so bili ginjeni do solz vsled te tako velike požrtvovalnosti.

Po stari hrvatski navadi je odšel nato celokupen sabor z vlado v cerkev, kjer je zagrebški nadškof dr. Bauer zapel zahvalno pesem. Po zahvalni pesmi se je pa prvič pela v cerkvi namesto cesarske pesmi narodna himna »Lepa naša domovina«. Po zahvalni pesmi so se vrnili poslanci nazaj v sabor, kjer se je nadaljevala seja.

Nato je prišel v razpravo nujni predlog poslanca Radića, ki pravi, da so sedaj vse zveze z Avstrijo in Ogrsko pretrgane in da nimamo nobene zveze z Ogrsko in Nemško Avstrijo. Predlog je bil soglasno in z burnim odobravanjem sprejet.

Dnevni red je bil izčrpan. Potem, ko so odobrili zapisnik, je bila seja zaključena, nakar so poslanci in občinstvo zapeli himno »Lepa naša domovina«.

Prihodnja seja se skliče po potrebi.

LISTEK.

Nekaj iz domače zgodovine.

Uvod.

Ko so bili Slovenci še sami svoji, je bil razloček med stanovi neznan, kajti plemič je užival več spoštovanja, ne pa več pravic, nego svobodin. Svobodin sam je živel z nesvobodnimi svojimi ljudmi v prijaznih družinskih razmerah. Ko so pa pri nas zavladali Bavarci in Franki, so se razmere temeljito izpremenile. Naši gospodarji so imeli mnogo sužnjev, ujetih v boju. Sužnje so prodajali, zamenjavali in darovali, kakor se jim je ljubilo, ravnali so z njimi kakor z mrtvim blagom. Ti nevoljniki (sužnji) so jim služili za posle, obdelovali polja, pomagali na lovu, izdelovali potrebno orodje, obleko itd. Poleg njih so Nemci imeli tudi podložnike, ki so bili svobodni po rojstvu, toda brez svojega imetja. Podložniki so delali za svobodine, katerim se je delo zdelo nečastno; obdelovali so kmetije ter smeli za to obdržati nekaj pridelkov zase.

Po slovenskih zemljah so prijeli nemški gospodje in kmetije ogromna posestva, seboj so

privedli mnogo svojih robov in podložnikov, jim odkazali selišča in uživali sad njihovih žuljev. Nemški gospodje so vzeli svobodo tudi slovenskim svobodinom, posameznikom, družinam in celim zadrugam, bodisi, da so jih premagali, bodisi, da so jih imeli za svoje robe (sužnje) zato, ker so bivali v kraju, ki je bil podarjen sedaj njim kot novim gospodom. Njih uradniki so pritiskali stare posestnike tako, da so se jim naposled uklonili in postali njih sužnji, ki se brez gospodovega dovoljenja niso smeli več niti seliti, niti ženiti.

To robsko stanje je bilo tako splošno, da so rekali: »V sužnjosti žive Slovani!« in da je ime slovansko pomenilo naravnost sužnja. Godilo se jim je huje nego nemškim nevoljnikom (sužnjem), kajti tem je bil gospodar človek istega naroda, slovenskemu robu pa je ostal gospodar le »Nemec«, to je človek, ki ga Slovan ni razumel. Seveda se ni godilo vsem enako hudo. Mnogi nevoljniki so tudi zbežali v mesta in trge ter postali čez leto in dan prosti.

Bolj ko so se množili nevoljniki, manj je ostalo svobodnih ljudi. A ta svoboda ni bila vedno ugodna. Svobodnik se je moral na poziv kralja oborožiti in iti na vojsko, Bog ve kam in za kako dolgo; prenočevati je moral potujo-

čega kralja in uradnika; svoboda ga ni vselej ubranila nasilstev mogočnega grofa. Zato je marsikateri svobodin šel k sosedu grofu ali opatu, mu prodal svoje posestvo in postal njegov nesvobodin. Odslej ni bilo zanj drugega višjega gospoda nego »njegova gosposka«. S tem je prenehal biti cesarjev podanik.

Kmečkemu stanu so križarske vojske in strašna nezdoga štirinajstega veka — črna kuga in lakota — rodile mnogo blagoslova. Mnogo sužnikov je pobrala kuga, drugih ni bilo nazaj z Jutrovega, mnogo jih je uteklo v mesta in trge. Sedaj so se morale gosposke prijazneje vesti proti sužnikom, kolikor jih še ni ušlo; priznati so jim morali več svobode in pravic, niso smele več tako samovoljno ravnati z robni in jih meni nič tebi nič prodajati, zamenjaviti in darovati. Morale so jim, dati več pravic do zemljišč.

Mnogim družinam je gosposka pripustila kmetijo v zakup, t. j. kmečki dom je ostal družini od roda do roda, dokler je gosposki plačevala davščine ter vzdrževala dom, hlev in skedenj. Ako je izumrl ves rod, je oddala gosposka zapuščeni dom komu drugemu. Nekaterim rodbinam so gospodje prepustili kmetijo za več rodov ali vsaj niso branili, da jo je podedoval

Manifestacija za Jugoslavijo.

Včerajšnji narodni praznik je dokazal, da je središče slovenskega dela bodoče Jugoslavije, Ljubljana, zrela in da umeva veliki čas, ki naj v prihodnjih dneh uresniči oni del demokratičnega programa, ki se mu pravi samoodločba. In ako veljaj načelo, da je središče, glava vsake družbe, ljudstva in naroda za merilo kakovosti obenem vse družbe, ljudstva in naroda, tedaj lahko trdimo, da je slovenski narod kot del jugoslovanske države, za samovlado v zvezi, ujedinjen z ostalimi Jugoslavani, zrel in kulturno pristopen samoodločbi in samovladi. Svojemu navdušenju in svoji volji za lastno državo je dal narod duška v oni pravi obliki, ki jo moramo prisojati edinole zrelemu narodu, namreč v obliki nad vse organizirane in urejene manifestacije, brez vsake le najmanjše maščevalne misli — dasi bi imelo ljudstvo izza časa zadnjih štirih let preveč povoda zanjo — brez najmanjšega izgreda. Veselje in radost, izvirajoča iz zavesti svobode, iz zavesti ki jo ima pravkar na svobodo izpuščen narod, je dihala iz vseh teh tisočev in tisočev, ki so manifestirali na ljubljanskih cestah.

Po sklepu socialnodemokratičnih zaupnikov se je manifestacije tudi delavstvo korporativno udeležilo v jako častnem številu s tremi rdečimi zastavami in okrašeno z rdečimi znaki in napismi. Na čelu svoje skupine je nosilo delavstvo sliko s. E. Kristana z napisom »Živijo prvoboritelj jugoslovanske ideje«.

Rdeči trakovi so pričali, da so šli na cesto kot socialisti, ki smatrajo narodno odrešenje kot del njihovega socialističnega programa. Delavstvo se popolnoma zaveda velikega pomena ustanovitve Jugoslavije in je na več konferencah z resolucijami povsem jasno podalo podlago in prvo izrazitejšo obliko tej ideji že prej, zlasti pa leta 1909. Misli, ki jih je izvajal takrat pred vsemi sodrug E. Kristan in drugi na konferencah se uresničujejo. Nastaja pa obenem prav sedaj važno vprašanje, kakšna bo Jugoslavija, ali bo taka, kakršno si jo je začrtalo delavstvo?

Nedvomno je ta slavnost, ki so jo priredili tudi drugod po Slovenskem, kolikor nam je doslej znano zlasti v **Idriji** in **Trbovljah**, važen mejnik. Slavnost, ki se je tako slovesno izvršila, nas kliče na delo, na praktično delo. Delavstvo prevzema v tem trenutku odgovornost ne samo za svoje bodoče razmere, marveč tudi za bodočnost svojih potomcev.

Po vsej Ljubljani je vladalo včeraj prazniško razpoloženje, delo je popolnoma počivalo in vse mesto je bilo v zastavah Raz oken so vihrale jugoslovanske trikolore, cestna železnica ni vozila, trgovina so bile zaprte, enako tudi gostilne in kavarne, ki so jih odprli šele po manifestaciji. Okolo 9. ure zjutraj se je zbralo do 60.000 občinstva, društva in korporacije na prostoru pred hotelom Slonom, se uvrstile v vrste in izprevod se je jel premikati po Dunajski cesti, mimo kolodvora po Resljevi cesti, mimo magistrata po Starem trgu, Cojzovi cesti in se je ustavil končno pred deželnim dvorcem, kjer se je razvrstila na desetisoče broječa množica na velikem Kongresnem trgu. V sklenjenih vrstah se je vrstilo društvo za društvom, korporacija za korporacijo, voz za vozom med ovacijami na Jugoslavijo, Wilsona,

sin po očetu, ako je oddal po očetovi smrti graščini najboljšega roba, po materini smrti pa najboljšo oblačilo (»mrtvaščina«). Mnogi so imeli kmetijo samo za dva ali tri rodove; taki kmetje seveda niso bili posebno pridni gospodarji, ker niso vedeli, bodo li uživali sad svojega dela sami in za njimi njihov otroci.

V oni dobi so jeli zapisovati dolžnosti, katere ima izpolnjevati kmet proti gosposki; imel jih je kmet zapisane v **kupnem pismu**, pa tudi v **zemljiški knjigi** (urbar). Ubrani se je torej lažje krivici.

Ta čas je sledilo nekaj mirnih let in imetje se je zelo množilo, ker je kmet posestnik bolje gospodaril kakor sužnjik. Stanovništvo je narasčalo; stare vasi so bile kmalu premajhne; poleg njih ali dalje v hribih so nastala nova selišča in se ustanovile nove vasi. Kmetje so prodirali vedno višje v gore, trebili gozde in napravljali iz njih **laze**, **rovte** in **planine**.

Bivšim robom se je sedaj godilo prav tako dobro ali celo bolje nego svobodinom. Svobodinov ni bilo nikdar mnogo; gosposke so jih spravile pod svojo oblast ali pa so svobodini sami sprejeli od gosposke kmetijo v zakup ter postali prav tako njih podložniki kakor ostali

Trumbiča, demokracijo itd. Za rdečim praporom socialne demokracije je korakalo v sklenjenih vrstah delavstvo.

Za kmeti je sledilo meščanstvo, temu delavstvo, med moderno nošo se je blestela slikovita narodna noša: na zunaj je imela manifestacija pravec demokratični značaj. Službo rediteljev so opravljali člani dijaštva, soc. dem. zaupniki in člani sokojskih in orlovih društev. V izprevodu so nosili veliko Wilsonovo sliko, ki jo je spremljalo nad sto tablic z najrazličnejšimi napismi, med drugimi naj omenjamo socialistične, kakor »Živela jugoslovanska republika«, »Égalité, fraternité, liberté«, »Živela mednarodna konferenca« itd.

Z balkona pri deželnem dvorcu so govorili gg. Ivan Hribar v imenu J. D. S., dr. Pogačnik v imenu S. L. S., sodrug Kopač v imenu J. S. D. S., župan dr. Tavčar v imenu mesta Ljubljane, nadporočnik dr. Kostohar v imenu jugoslovanskega vojaštva in knezoškof dr. Jeglič. Naš sodrug je pozdravljaj narodno osvobojenje in novo Jugoslavijo ter zahteval, da se nova država uredi popolnoma demokratično. Ostali govorniki so pojasnjevali pomen včerajšnjega praznika, slavili osvoboditelja malih narodov predsednika Wilsona in izjavljali, da bo nova država demokratična.

Ob razhodu pred Slonom je imel kratek nagovor g. Pesek.

Mirno, kakor se je pričel, se je izprevod tudi končal. Ljubljana pa je še ves dan ohranila praznično razpoloženje. Govornik pred kolodvorom je naznanil, da je uvedla ljubljanska uprava južne železnice slovenski jezik kot uradni jezik za slovenske kraje.

Zvečer se je vršila v Narodnem gledališču slavnostna predstava.

Vojna poročila.

Italijanska oienziva.

Dunaj, 29. oktobra. **Italijansko bojišče:** Včerajšnji dan je hrabrim borilcem Asolona, Pertica in Sorolona potekel brez večjih infanterijskih bojev. V okolšju gore Spinuccia so naše čete s protisunkni izvedle poprave svojih postojank. V Alanski kotlini je nasprotnik naše varovalne oddelke potisnil nazaj. Napadi, ki so jih močne sovražne čete izvajale zoper jedro naših ondotnih postojank, so se izjalovili ob težkih nasprotnikovih izgubah. Ob Plavci besin borba nadalje. Sovražnik je mogel pritegniti znatna ojačenja in je nadaljeval svoje napade, razvijajoč silne množice topništva. Vršili so se ljuti boji pri Valdobladeni, severno od Moriaga in od Sernaglie, tik piavskih mostov južno od Susegane, pri Tezzi in pri San Polu di Piave. Sicer se antantnim četam vsled hrabrega, nad vse aktivno izvajanega obrambnega odbijanja naših divizij nikjer ni posrečilo prodreti skozi naše postojanke, vendar se je pod večer sklenilo, najhuje napadene odseke vzeti nazaj v bolj zadaj ležečo črto. To gibanje se je izvršilo ponoči.

Balkansko bojišče: V Albaniji so naše zadnje straže zapustile Lješ. Ob podrinjski meji je zopet mirno. V Srbiji so se naši včerajšnji pohodi razvijali brez bojnega stika s sovražnikom. Ta je došel do Palanke.

Bitka na zapadu.

Berlin, 29. oktobra. Južno od Escaute so močni angleški napadi pri Famaru začasno vdrl v naše črte. Pešpolk šte. 176 pod poveljstvom stotnika Preusserja je sovražnika docela vrgel nazaj. Vzhodno od Artesa smo zavrnili nasprotniške delne napade. Sovražnik na-

kmetje. Nekdanji razloček med sužniki in svobodini je na ta način izginil.

Nevoljstvo (sužništvo) v pravem pomenu je bilo sredi 15. veka odpravljeno; na **Goriškem** je bil kmet skoro večinoma pravi lastnik svoje zemlje, brez tlake; plačeval je samo davščine in svobodno pasel črede po planinah. Na **Štajerskem** in **Koroškem** je bil slovenski podložnik vobče v manj ugodnem položaju nego uemški.

Ko so zavladali na Avstrijskem Habsburžani, so imeli z njih dovoljenjem oblast nad kmeti **gosposke**, t. j. samostani, škofje, posvetni gospodje (grofje, vitezi) in tudi mesta. Kmet je moral gosposki priseči pokorščino; knezu je moral obljubiti zvestobo in da ne bo niti ropal, niti kradel itd. Gosposka je postavljala kmetom sodnike in nekatere gosposke so imele celo krvavo sodbo nad njimi, t. j. smeje so obsojati na smrt. V gradovih so bile pisarne, kamor je moral priti kmet, ako je hotel podedovati očetovo posestvo, prodati ali kupiti kaj zemljišča; tu je plačeval pristojbine za kupna in ženitvena pisma in za »poklon«; v gradu so pa bile tudi temnice, kamor so zapirali nepokorne kmete in hudodelce ter jih kaznovali z vklepanjem v verige, s postom in palico. (Dalje prih.)

daljuje rušenje selišč ob Escauti in vzhodno od nje. Tudi Valenciemes je ležal pod močnim sovražnim ognjem. Francoski napadi na Oisin prekop med Etreuxom in Lesquellesom so se izjalovili v našem zbranem topovskem ognju. Šibki oddelki, ki so sunili preko kanala, so bili v protisunkni vrzeli nazaj. Zapadno od Guisa se sovražni napadi v našem ognju niso mogli razviti. V odseku Souche so poznanjski ter zapadnopruski polki zarana zjutraj ob obeh straneh ceste Laon-Marle zavrnili napade nasprotnikov. Med Airo in Mozo je artiljerijsko delovanje od časa do časa oživelo. Poslednja dva dni smo sestrelili 49 sovražnih letal in tri privezne balone.

Politični pregled.

— **Hrvatski ban pri cesarju.** Hrvatski ban pl. Mihalović je bil v ponedeljek sprejet od cesarja v posebni avdienci. Ban je obvestil cesarja o važnih ukrepih hrvatskega sabora.

Državni zbor. Za včerajšnji dan sklicana plenarna seja poslanske zbornice je bila vsled želje novega ministrskega predsednika preložena in se vrši danes ob enajstih dopoldne. V tej seji bo ministrski predsednik dr. Lammasch razvil svoj program. Debata o Lammaschevi izjavi se prične najbrže na jutrišnji plenarni seji.

— **Predcenzura odpravljena.** Minister za notranje zadeve je političnim deželnim oblastim naročil, da naj odredbo, po kateri morajo v smislu § 17. tiskovnega zakona dolžnostni izvodi gotov čas pred izdajanjem tiskovine biti predloženi oblasti, brez ologa razveljavijo. V bodoče pred izdajanjem tiskovin ni treba več predlagati v predcenzuro.

— **Začasni avstro-ogrski bankovci.** Avstro-ogrška banka naznanja: Da more zadoščati zadnje dni močno narastli zahtevi po bankovcih, je avstro-ogrška banka sporazumno z obojestranskima finančnima upravama sklenila izdati bankovce po 25 in po 200 kron. Ker se ti bankovci izdajo samo začasno, bodo imeli zaznambo, da jih bo banka tekom kratko odmerjene dobe zamenjala za druge bankovce. Prvi izvodi novih bankovcev pridejo menda še ta teden v promet.

— **Manifestacije v Zagrebu.** V Zagrebu so bili včerajšnjim odstranjeni vsi madžarski grbi in vsi cesarski orli na vojašnicah. Na vojašnicah plapolajo sedaj narodne zastave. — Zveza hrvatskih industrialcev je imela v nedeljo zborovanje. Predvčerajšnjim je prišlo odposlanstvo zveze k Narodnemu vječu ter mu dalo na razpolago kot prvi temelj za narodno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov svoto 50 milijonov kron.

— **Hrvatsko vojaštvo za Narodno vječe.** V ponedeljek dopoldne se je v Zagrebu sestel častniški zbor 25. domobranskega pešpolka pod svojim poveljnikom podpolkovnikom Kučakom. Po kratkem posvetovanju je bil sklican ves polk na dvorišče vojašnice, častniki so se postavili polku v vrste in podpolkovnik je po kratkem nagovoru zaprisegel ves polk za Narodno Vječe. Godba je igrala narodno himno in ves polk je navdušeno pozdravljaj novo jugoslovansko državo. Moštvo in častniki so sneli čepice z glav, odstranili rozete in jih nadomestili s srbsko-hrvatsko-slovensko trobojnico. Popoldne sta prišla k Narodnemu Vječu vojaški zapovednik Zagrebu general pehote Luka Šnjarić in zapovednik domobranstva Miho Mihaljević. Postavila sta vso oboroženo silo v Hrvatski in Slavoniji, zlasti v Zagrebu, pod poveljstvo Narodnega Vječa. Izjavila sta, da se brezpogojno podvržeta poveljem Narodnega Vječa. Narodno Vječe je z odobravanjem vzelo izjavo vojaških dostojanstvenikov na znanje. Vsa moč v Hrvatski in Slavoniji je sedaj v rokah Narodnega Vječa ter bo prva skrb naše narodne vlade, da raztegne svojo moč tudi na slovenske pokrajine.

— **Poslanec Stanek svojim volilcem.** Poslanec Stanek je izdal samopreskrbovalcem svojega volilnega okraja sledeči oklic: »Državljan! Namesto dolgega oklica se obračam na Vas, ki prebivate v tistih volilnih okrajih, katere mi je čast zastopati v deželnem in v državnem zboru, le s siedečimi besedami: Poskrbite, da ne bo v teh okrajih nobenega, ki bi stradal. Samopreskrbovalci, najodločnejše Vas pozivam, izpolnite svojo dolžnost do bližnjega. Preskrbite ga z živili!«

— **Češko-slovaška republika.** Iz Prage prihaja brzojavno poročilo, da je Narodni izbor, vrhovna inštanca češkega naroda, vzel vladu v svoje roke. Poročilo javlja: Narodni izbor je dne 28. oktobra prevzel posle cesarskega namestništva in deželne komisije. Policija se je podredila Narodnemu izboru. Ljudstvo je cesarske orle pometalo v Vltavo. Vojaštvo je manifestiralo z ljudstvom, vojaške godbe so igrale po ulicah, vojaški in častniki so snemali s svojih čepic rozete in jih nadomestili z narodnimi trakovi. Po celem Češkem vlada velikansko navdušenje za svobodno češko-slovaško republiko.

— **Tudi Avstro-Ogrska kapitulira.** Avstro-Ogrska je raztrgala zvezo z Nemčijo in na svojo roko začenja pogajanja za premirje in za mir. Druzega ni mogla več storiti. Sedaj se objavlja besedilo avstro-ogrške note Wilsonu. Ta velepomembni dokument se glasi: »Odgovornost na noto predsednika Wilsona z dne 18. t. m., ki je bila naslovljena na avstrijsko-ogrsko vladu in v smislu sklepa gospoda predsednika, razpravljajti z Avstro-Ogrsko ločeno o vprašanju premirja in miru, je čast avstrijsko-

ski-ogrski vladni izjaviti, da soglašajo tako kot s prejšnjimi izjavami gospoda predsednika tudi z njegovim v zadnji notji izraženim naziranjem o pravicah narodov Avstrije-Ogrske, posebej še o pravicah Čeho-Slovakov in Jugoslovancev. Ker je potem Avstrija-Ogrska sprejela vse pogoje, od katerih je smatral gospod predsednik odvisen vstop v razprave o premirju in miru, ni po naziranjih avstro-ogrške vlade o pričetku teh pogajanj več nobene ovire. Avstro-ogrška vlada izjavlja torej, da je pripravljena, vstopiti v pogajanja o miru med Avstro-Ogrsko in sovražnimi državami ter o takojšnjem premirju na vseh frontah Avstro-Ogrske, ne da bi počakala uspeha drugih razprav, in prosi gospoda predsednika Wilsona, naj uvede za to potrebne uvodne priprave.

— **Odpust ogrskega prehranjevalnega ministra.** Ogrski uradni list priobčuje odpust ministra za ljudsko prehrano princa Windischgrätzja. Cesar mu je hkratu podelil dostojanstvo tajnega svetnika.

— **Važni sklepi ententnih parlamentarcev.** Iz Londona se brzojavno poroča: Konferenca francoske, italijanske, belgijske in britske sekcije interaliranega parlamentarnega komiteja je soglasno sprejela nastopno resolucijo: 1. Bistveno je, da ohranijo sedaj v boju za svobodo združeni narodi tesno in iskreno zvezo, dokler niso še vedno preteče nevarnosti docela premagane s popolno zmago nad sovražnimi silami in ni popolnoma odpravljena nevarnost obnove grozot, kakršne je moralo človeštvo prestat v sedanosti. 2. Izrednega pomena je, da se vlade sedaj v boju za svobodo združenih narodov nemudoma lotijo priprav za trajen, po združenem nastopanju svobodnih narodov zajamčen mir. 3. Prenovitev srednje Evrope se mora izvršiti na podstavi narodnosti, in sicer z ozirom na pravico narodov, da sami odločajo o svoji usodi, kakor tudi z ozirom na jamstva, ki so bistvena za trajen evropski mir. 4. Izgube na trgovski ladijski prostornini, povzročene po vojni s potapljalnimi sovražnikove ladijske prostornine. 5. Komite opozarja v vojni združene vlade na to, da bi nemara bilo potrebno, da se zračne sile aliranih držav v namen, da se stre sovražni odpor, udeležijo skupnega zračnega vojnega pohoda nad sovražnikovo ozemlje in predlaga kot najuspešnejšo metodo za izvršitev tega načrta, da naj se ustanovi kontrola nad industrijo, ki izgotavlja letalstveni material. 6. Komite poziva asociirane vlade, da naj nemudoma sestavijo komisijo, ki naj uredi gotove zračno-prometne črte.

— **Pogoji entente.** V pariških vladnih krogih se zatruje, da je ententa že določila pogoje za premirje. Nemčija ima izbirati med brezpogojno kapitulacijo in med nadaljevanjem vojne.

Dnevne vesti.

— **Seja ljubljanskega občinskega sveta.** Snočnja seja občinskega sveta v Ljubljani se je vršila pod vtisom narodnega praznika. Župan dr. Tavčar jo je otvoril ob navzočnosti nemških občinskih svetnikov in urednika »Laibacher Zeitung«, ki je prenehala izhajati. Poudarjal je, da se nahajamo v nekakšnem ex lex stanju in pozivljaj na konstituiranje narodne vlade. Slovenski jezik odselej velja za uradni jezik. Mestni svet naj prizna Narodno vječe za vrhovno jugoslovansko inštanco ter ga prosi, naj z vsemi sredstvi deluje proti morebitni anarhiji. Finančni svet naj v bodoči seji naznani, koliko bo prispevala ljubljanska občina Narodnemu vječu. Občinski svetnik Likozar predlaga v imenu policijskega odseka 1. da mestna uprava brez odloga vse preskrbi, da se doseže in izvede nabor prostovoljne mestne straže; 2. da sprosi mestna uprava pri vojaški upravi 1000 pušk starega sistema in potrebnega streliva in 3. da naroči magistratu, naj doseže, da se domača polka, gorski strelci štev. 2 in pešpolk štev. 17 brez odloga odpokličeta na Kranjsko. Župan je v utemeljitev teh točk opozarjal na nevarnost, ki preti Kranjski, ako se zgodi, da se italijansko bojišče premesti zopet v goriške kraje, ali pa, ako se utegnejo valiti ogrski polki skozi našo deželno domov. Znano je, da ti ogrski vojaki, kamor pridejo požigajo, plenijo in more. To je dokazala Srbija in Karpati. Podžupan dr. Triller je poročal glede aprovizacijskega vprašanja in izjavil, da se je v Zagrebu že ustanovil prehranjevalni urad, ki bo skrbel za vse jugoslovanske dežele. Nato je predlagal aprovizacijski odsek naslednje predloge: Narodno vječe se naprosi, da čim prej ustanovi posebno aprovizacijsko komisijo, ki naj se ozira tudi na tostransko državno polovico jugoslovanskih dežel ter naj se odstrani aprovizacijske meje med hrvaškimi in slovenskimi ozemlji. Dolej pa naj se razširi sedanji mestni aprovizacijski odsek v centralno organizacijo za aprovizacijo Ljubljane. Ta organizacija se imenuje »Jugoslovansko srce«, v katerega se izvoli 6 članov JDS, 6 članov SLS in štiri člani JSDS. »Jugoslovanskemu srcu« predseduj župan, podpredsedniki pa naj bodo podžupan in po en zastopnik SLS in JSDS. Agitacija v korist »Jugoslovanskemu srcu« naj se vrši tudi po deželi. Agitacija je treba razširiti tudi na inozemstvo, predvsem na Ameriko, Anglijo in Argentinijo, da nam pomagajo v tej zimi s pomožno akcijo za dobavo žita, masti in mesa bodisi brezplačno, bodisi za znižano ceno. Stroške organizacije nosi mestni aprovizacijski zaklad. Mestni svet je odločno protestiral proti

temu, da bi bila zaradi preštevilnega kupičenja vojaštva ovirana mestna in deželna aprovizacija, za kar se župan pooblasti, da vložiti tozadevno spomenico na vrhovno armadno poveljstvo! Župan je nato naprosil načelnike sodruga Mlinarja, Šerjaka in dr. Trillerja, naj čim prej imenujejo stranke svoje zastopnike v ta aprovizacijski urad. Občinski svetnik dr. Novak je predlagal, naj se županu naroči, da stavi v prihodnji seji predlog, katera cesta v Ljubljani naj se imenuje »Wilsonova cesta«. Predlog je bil sprejet.

— **V sprevedu so nosili naslednje napise:** Živio Wilson osvoboditelj! (s sliko). Naprej zastave Slave! Živio Korošec! Slava Kreku! (s sliko). Živio Trumbič! Živela država SHS. Živel Masaryk! Živela neodvisna Jugoslavija! Živela jugoslovanska republika! Živela Zveza narodov! Delavec, kmet in meščan vživa naj svobode dan! Največ sveta otrokom sliši Slave! Živela jugoslovanska mornarica! Kri je rodila svobodo! Živele Zedinjene države! Živeli češki bratje! V edinstvi je naša moč! Živio Pašič! Ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi! Po celi zemlji vsem ljudem mir bodi! Zora puca bit če dana! Rešitev ljudstva je Slovan! Pravica nad vse! Egalité — liberté — fraternité! Svoboda narodom! Živio prvobornik jugoslovanske ideje! (s sliko sodr. E. Kristana). Jugoslovan, bliža se dan! Naši vojaki domov! Naš Samo pride, Naš plačilni dan! Živio Trumbič! Ne vdajmo se! Iz robstva vstaja prost Slovan! Vstanite bratje, dan žari! Jugoslovan, prišel je svobode dan! Od Urala do Triglava, kliče majka Slava! Po trpljenju odrešenje! Bliža se naše odrešenje! Pod našo streho tuji rod, le gost nam bo, ne več gospod! Glej vstal je kralj Matjaž in rešil narod svoj! Slava ameriškemu Jugoslovanu! Slavimo slavno Slavo slavni Slovanov! Živile Jugoslovanske čete! Živela mednarodna konferenca! Domovini vsak naj služi! Živela svoboda in demokracija! Slovenec, Srb, Hrvat, za uvijek brat i brat! Od Triglava do Balkana! V življenju hrepenenje! Od Korotana do Soluna! Amerikanski bratje prihitite v svobodno domovino! Slovan povsod brate ima! Neka živi što je naše! Priplaval velik dan iz juga sem na našo stran! Buči, buči naše morje adrijskono! Le vkup, le vkup uboga gmajna! Pozdravljeni sohravljeni Medžimurci in Prekmurci! Živio Wilson! Živeli mejniki štirje, Celovec, Maribor, Gorica, Trst! Cujte gore in bregovi, da sinovi Slave smo! Živele naše prestolice Belgrad, Ljubljana, Zagreb! Allons enfants de la patrie! Budite angelj naš nam trobi Slovan na dan, na dan Slovan! Delavec, kmet, meščan, uživa naj svobode dan! Iz naroda za narod! Prost Slovan — gre na dan! Pozdravljeni, osvobojeni koroški bratje! S prosveto k svobodi! Živeli svobodni zavezniki Čeho-Slovaki — Poljaki! Slovanski rod na dan na dan, teptani narod velikani! Slava Korošču! Slava Wilsonu! Hej rojaki kvišku, da nam pride doba zlata! Ljubimo se! Slava Matiju Gubcu! Živeli slovenski mučeniki! Od Odanskega do Trsta! Biti slovanske krvi bodi Slovanu poroš! Kvišku srca! Živi, živi, duh slovanski! Za staro pravdo! Slava jugoslovanskim legijam! Svoji k svojim!

— **Obustava »Laibacher Zeitung«.** Nemški uradni list »Laibacher Zeitung« ne bo več izhajal. Vprašanje uradnega lista je torej odprto.

— **Slovenski jezik v uradih in šolah.** Slovensko uradništvo pripravlja uvedbo slovenščine kot uradni jezik v urade in šole. Na srednjih šolah bo že v naslednjih dneh uvedena slovenščina kot učni in uradni jezik. Tako se bo zgodilo tudi na železnicah, sodnijah in drugih uradih.

— **Odredba glede jabolk in hrušk.** Urad za ljudsko prehrano je odredil, da se odpravijo najvišje cene jabolk in hrušk, ker je tega sadja letos povsod dovolj.

— **Umrli je v Trstu bivši socialist in bivši urednik nekdanje »Zarje«** Vekoslav Mrak, sedaj urednik »Edinosti«. Nesrečni družini izrekamo naše sožalje.

— **Ponovna omejitev papirja.** Danes je izšla odredba trgovskega ministrstva, ki odreja nadaljno omejitev papirja za časopise; ta omejitev bo znašala nasproti oktoberski množini za časopise, ki porabijo papirja za deset vagonov 25 odstotkov, za one pa, ki ga porabijo za več kot deset vagonov 35 odstotkov.

— **Preki sod na Hrvaškem.** Iz Zagreba poročajo, da je z današnjim dnevom proglašen v županijah Srijem, Virovitica, Belovar in Požega preki sod, ker je postal javni red zaradi ropanja od strani dezeteriev, silno ogrožen.

— **Milljon kron** je votiral zagrebški občinski svet za Narodno vječe, neadskoš Bauer pa 50.000 kron.

— **Narodni vstajajo.** In to bi bila celo resnica, da vstajajo narodi k narodni svobodi. Ali kaj pomaga, ako vse izgleda, kakor da bi se hotelo narediti iz svobode enega naroda sužnost za drugega. Kaj pomaga vstajenje, ako je to vstajenje v imenu sovraštva mesto v imenu ljubezni, v imenu bratstva. Zaenkrat si narodi odrekajo z medsebojnim veseljem živež in druga potrebna življenska sredstva. In mesto sporazuma je premoč. Mesto ljubezni staro sovraštvo, mesto resnosti in pameti imamo neresnost in norost. Tako n. pr. so se vršile v nedeljo, dne 27. t. m. zvečer po nekaterih tržaških ulicah italijanske demonstracije. Poleg drugega so demonstrantje peli »Lasse pur« in vpili, poleg drugega tudi proč z Jugoslavijo. In to vse radi tega, ker si eni ne morejo predstavljati rešitev Trsta izven Jugoslavije in drugi zopet si ne

morejo predstavljati rešitve brez Italije. In kar je pametnih, so od vseh osmešeni. Tako je pač z ljudmi in z narodi, kadar vstajajo.

Umetnost in književnost.

iz gledališke pisarne. Danes zvečer se ponovi za abonement »C« »Charlejeva teta«. Namesto obolele gdč. Šaričeve igra vlogo Olle de la Hey gdč. R. Thalerjeva. — V četrtek ostane gledališče zaprto. — V petek zvečer se uprizori izven abonementa tragedija največjega dramskega pisatelja Williama Shakespeara »Hamlet«. Veliko in težko psihološko ulogo Hamleta igra g. Hinko Nučič, ki je v tej ulozi žel v Zagrebu velik uspeh. Ofelijo igra gdč. Ljuba Marjanovič-Markova, kralj-danski bo g. Valo Bratina, kraljica danska ga. Berta Bukšekova. Uloga Polonija, prvega komornika, je poverjena g. Josipu Povhetu, Laerta, njegovega sina, Rado Zelezniku, Horacija, Hamletovega prijatelja, Boleslavu Pečku. Prvega grobarja igra g. Vladimir Marek, drugega grobarja pa g. Pavel Rasberger, Osrick g. Josip Daneš, prvega igralca g. Anton Danilo, drugega igralca g. Viktor Leljak, prvo igralko pa gdč. Ana Garvasova. Duh Hamletovega očeta bo gospod Gustav Strniša. Ulogo Rozenkranca dvornika ima g. Pavel Ločnik, dvornika Gildensterna g. Pavel Rasberger, plemiča g. Viktor Leljak, Marcela g. Pavel Debevec, Bernarda g. Josip Drenovec. Predstava prične izjemoma ob 7. zvečer, na kar se sl. občinstvo opozarja. — V soboto, dne 2. t. m. zvečer, se ponovi Hamlet za »A«-abonement. Pripominja se, da igra gospod Nučič Hamletovo ulogo v hrvatskem jeziku, da si jo je že študiral v slovenskem prevodu. Ker pa je moral minoli teden prevzeti za obolelega tovariša veliko ulogo Jacka v »Charlejevi teti« ter se je moral zaradi obolelosti dveh glavnih igralk premeniti repertoar, oziroma so se morale vršiti skušnje z drugimi člani, da so se sploh mogle vršiti reprize »Divjega lovca« ter je imel g. nadrežiser Nučič večeraj dve predstavi, za kateri je imel mnogo dela, zlasti za živo sliko, ki jo je režiral, mu nikakor ni več možno naučiti se ogromne Hamletove uloge v slovenščini. Da se torej sploh omogoči predstave »Hamleta« ne le polovično naštudirane, mora nastopiti kot Hamlet s hrvatskim besedilom.

»Kurent.« Izšla je 6. številka humorističnega in satiričnega lista »Kurenta« z naslednjo vsebino: F. M.: Deklaracija. Stoboj: Gledališke kitice. Karol Pauli: Dvanajst portretov. Tatan Balga: Elektrokephale. Manica: Ženitna ponudba. Ferdo Plemič: O brezkončnem zmažu. Ivan Albrecht: Šel sem revež. Marko Komar: Nauk. — Ljubeznjiv soprog: Hamlet; Gledališki kritik; Nekje; Ljubi Kurent! Slike: Jeremijada; Štajerski nemškutar; Začetek konca na Balkanu; Nesramnost; Tudi vojni dobičkar; Politika; Reklama.

Zadnje vesti.

Nova hrvatska vlada.

Zagreb, 29. oktobra. Narodno vječe je sklenilo, da se proglasi za vrhovno oblast v vseh jugoslovanskih pokrajinah, ki so zastopane v Narodnem vječu. Predsedstvo Narodnega vječa: dr. Anton Korošec, predsednik; dr. Ante Pavelić, podpredsednik; Svetozar Pribičević, podpredsednik; dr. Srdjan Budisavljević, dr. Ante Drinković, dr. Ivan Lorković in dr. Albert Kramer, tajniki. Predsedstvo Narodnega vječa je izročilo bansko oblast Antonu Mihaloviču; vodstvo oddelka za bogočastje in prosveto Milanu Rojcu; pravosodje dr. Aleksandru Badaju; oddelk za narodno gospodarstvo dr. Živku Petričiču; notranje zadeve dr. Srdjanu Budisavljeviču. Za poverjenike so imenovani: Za finance Franjo Braun, za socialno skrb Viljem Bukšek; za pošto, brzojav in telefon Cezar Akačič; za železnice Večeslav Wilder; za narodno obrano dr. Ante Drinković; za prehrano Edo Marković; za trgovino in obrt dr. Djuro Šurmin.

Pokrajinska vlada na Slovenskem.

Zagreb, 29. oktobra. Vrhovna oblast je sklenila ustanoviti po vzoru hrvaških pokrajnih pokrajinske vlade tudi za slovenske in istrske pokrajine v Ljubljani, za Bosno v Sarajevu in za Dalmacijo v Splitu. Tozadevna imenovanja je pričakovati v najbližjih dneh.

Mornarica hoče ustaviti službovanje.

Dunaj, 29. oktobra. Glasom zanesljivih vesti je neposredno pričakovati izbruha uporniškega gibanja med vojsko in mornariškim moštvo v vojnih lukah v Pulju in Kotoru. Moštvo namerava razdeliti provijant in obleke ter zaloge denarja, zapustiti ladje in odpoovati v domo-

vino. Brodovno poveljništvo je mnenja, da bi mogla le brzajavna izjava voditeljev Narodnih svetov, ki bi pozvali moštvo, da naj ohrani mir in red tako dolgo, da se sklene mir, in odposlanje zastopnikov narodov v glavna vojna пристаниšča Pulj in Kotor, morda še zadržati katastrofo. Brodovno poveljništvo bo v posebnem nagovoru sporočilo mornariškemu moštvo, da je povabilo voditelje Narodnih svetov, da naj pošljejo svoje zastopnike v vojna пристаниšča.

Mornarica v jugoslovanski oblasti.

Zagreb, 29. oktobra. Mornariška sekcija vojnega ministrstva se je obrnila na Narodno vijeće s prošnjo, da intervenira pri moštvo vojne mornarice, ker grozi moštvo s 1. novembrom zapustiti brodovje in je prepustiti svoji usodi. Narodno vijeće je mornariški sekciji brzajavno odgovorilo, da je pripravljeno posredovati, če vojno ministrstvo izroči celo brodovje v roke vrhovne oblasti SHS. Vojno ministrstvo je v nujni brzajavki odgovorilo ter se sklicuje na dejstvo, da je moštvo vojne mornarice sestavljeno iz raznih narodnosti in je torej nemogoče izročiti brodovje Narodnemu vijeću, zaprosilo pa je ponovno za intervencijo in za odposlanje delegatov. Vrhovna oblast je na ponovne brzajavke vojnega ministrstva ponovila svoje zahteve, utemeljujoč jih z dejstvom, da so Jugoslovani edini narod nekdanje monarhije, ki poseduje obal ob morju. Če se brodovje ne izroči vrhovni oblasti SHS, se ga bodo polastili Italijani. Istočasno je vrhovna oblast določila kot delegate za Pulj in ostala пристаниšča te-le člane osrednjega odbora: dr. Tresić-Pavičić, dr. Čok in Viljem Bukšek. Ti naj se pogajajo z mornarji. Delegati so se še danes ponoči na vojaških avtomobilih odpeljali v Pulj.

Hrvati zasedli Reko.

Zagreb, 29. oktobra. »Narodno vijeće« je dalo včeraj po narodni straži, ki se je ustanovila na Reki in Sušaku, zasedli oba kraja skupno s hrvatskim vojaštvom. Na most, ki veže Reko s Sušakom, so postavili vojaški strojne puške. Reka je izjavila zaupanje »Narodnemu vijeću«, ki sedaj vlada nad Reko in Sušakom. Vojaško poveljstvo je prevzel nad Reko hrvatski general podmaršal Istvanović, civilno pa sušaški okrajni glavar dr. Rojčević.

Jugoslovanske čete naj se vrnejo s fronte.

Zagreb, 29. oktobra. Narodno vijeće je brzajavilo na jugozapadno fronto podmaršalu Metzgerju, naj pošlje jugoslovanske čete bivše avstro-ogrsko monarhije domov, ker je jugoslovanska država SHS, v vojnem stanju z Nemško Avstrijo in Ogrsko. Vsi mažarski častniki so zapustili Zagreb.

»Zeleni kader«.

Zagreb, 29. oktobra. Danes zjutraj okoli 7. ure je udrl v mesto oddelček »Zelenega kadra«, ki je izpustil iz vojaških zaporov vse jetnike. Po ulicah se je razvil boj. Narodni straži se je posrečilo oddelček »Zelenega kadra« ujeti in razorožiti. Narodno vijeće je izdalo oklic vojakom, naj ostanejo v vojašnicah, kjer bodo z vsem preskrbljeni. Pazijo naj na red in pa na imetje, ki je last domovine. »Zelenemu kadru« se ne bo ničesar dogodilo, samo vrne naj se domov in naj bo na razpolago Narodnemu vijeću za brambo nove domovine.

Velike demonstracije v Budimpešti

Budimpešta, 29. oktobra. Sinoči je prišlo do velikih demonstracij pred palačo grofa Karolyija. Demonstrantje so nameravali nato iti pred kraljevo palačo, na mostovih čez Donavo pa jih je ustavilo vojaštvo, ki je dalo štiri salve. Osem demonstrantov je bilo takoj mrtvih, 60 pa težko ranjenih. Demonstracije so se nadaljevale v vseh delih mesta. Ob 1. ponoči je bil poklican grof Karolyi k nadvojvodi Jožefu, nakar se je sestal Narodni svet, ki je sklenil poziv na ljudstvo, da naj vzdrži mir in red. Med 10. in pol 11. uro se je vršila danes generalna stavka kot protest proti včerajšnjim krvavim dogodkom.

Vladna kriza na Ogrskem

Budimpešta, 29. oktobra. Kakor javljajo listi, se je sestava novega kabineta poverila grofu Janosu Hadiku.

Pomiloščenje političnih obsojencev v Bosni.

Dunaj, 29. oktobra. Cesar je na predlog skupnega finančnega ministra s sklepom z dne 29. oktobra 1918 vsem 37 zaradi političnih zločinov obsojenim in v Bosni ter Hercegovini zaprtim kaznjencem odpustil ostanek kazni. Skupni finančni minister je takoj brzajavno odredil, da naj se kaznjenci izpuste iz zaporov.

Nemški bataljon razorožen.

Zagreb, 29. oktobra. Danes se je pripeljal v Zagreb bataljon nemškega vojaštva s topovi. Na povelje »Narodnega vijeća« je bil bataljon razorožen, orožje in strelivo pa zaplenjeno.

Hrvatski železničarji.

Zagreb, 29. oktobra. Danes so imeli železničarji shod, na katerem je govoril ravnatelj prometne uprave in izjavil, da je od danes naprej oblast železničarjev Narodno vijeće.

Avstro-ogrsko čete zapuste Poljsko.

Lublin, 29. oktobra. Generalni guvernment sporoča: V ponedeljek, dne 21. in v torek, dne 22. t. m. so se v Warszavi vršila pogajanja o izročitvi e. in kr. vojaške oblasti v roke poljske države. Pogajanja so uspela, dosegel se je popoln sporazum o čim prejšnji izročitvi uprave v roke poljske vlade.

Ogrski guverner zapustil Reko.

Zagreb, 29. oktobra. Guverner Jekel-Falussy je danes Reko zapustil. Vlado je prevzelo Narodno vijeće Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Posvetovanje entente.

London, 29. oktobra. »Times« poročajo iz Pariza: Vojni svet v Versaillesu je končal svoja posvetovanja. Sklepi so se že predložili aliranim vladam. Pogoji za premirje se razglase v najbližjem času.

Dogodki na Češkem.

Praga, 28. oktobra. Nocoj je prišel deželni poveljnik fml. Kestranek k Narodnemu Vyboru ter izročil vojaško upravo Narodnemu Vyboru. Jutri bo opravljala praška državna policija svoje posle z rdeče-belimi kokardami. Ponoči se je zbirala po cestah velika množica ljudstva, ki je pričakovala dohod domačega nešpolka št. 28 iz Brucka. Na cesti so postavili mrtvaški voz in napisali na eno stran Nemčija, na drugo pa Avstrija. Na Vaclavskem trgu pri spomeniku kralja Vaclava je bil nabit rdeč lepak s črnim napisom: **Zivela republika!** Med vojaškim poveljstvom v Pragi in Narodnim Vyborom je prišlo do sporazuma, da se imajo čete odslej vporabljati samo za vzdrževanje miru in reda.

Praga, 29. oktobra. Češke sokolske župe so izdale proklamacijo, da se postavlja Sokolstvo v službo češke države in čeških interesov. Sokoli so imeli včeraj sejo, na kateri so organizirali varstveno službo ter prevzeli službo državne policije. Pri trgovskem sodišču v Pragi je odvetnik dr. Bouček pri neki razpravi protestiral proti temu, da se pritiskajo štampilje z orlom na sodne akte. Izjavil je, da avstrijski orel pri praških sodiščih nima ničesar več iskati, ker je češko-slovaška država že konstituirana in mednarodno priznana. Prikopi dobe ime Wilsonova cesta. Za železniškega ministra v češki državi je bil določen poslanec dr. Zahradnik. Državna policija je danes nastopila s češkimi kokardami na čepicah ter je odstranila rozete. Cesarski namestnik v Pragi Coudenhove je dospel danes zjutraj v Prago. Na kolodvoru so ga čakali zastopniki češkega Narodnega Vybora ter ga spremili v avtomobilu v namestniško palačo. Tam je grof Coudenhove izročil vse posle namestništva češkemu Narodnemu Vyboru. Državna policija je bila zaprišežena na Narodni Vybor. Od danes zjutraj ob 8. so bili ustavljeni vsi vlaki na Nemško.

Praga, 29. oktobra. Namestnik grof Coudenhove je na lastno prošnjo dobil začasen dopust.

Praga, 29. oktobra. Češko-slovaški tiskovni urad javlja: Danes se je pri Narodnem vyboru zglašil generalni konzul nemške vlade baron Gebtsattel, se predstavil navzočim predsednikom Narodnega vybora ter jim čestital k ustanovitvi samostojne češko-slovaške države. Povedal je, da je svoji vladi v Berlinu poslal podrobno poročilo o poteku včerajšnjih dogodkov in zlasti podčrtal vzgledni in dostojni potek manifestacij, ob katerih je bila popolna varnost vseh 40.000 pripadnikov nemške države, bivajočih na Češkem, dovršeno z jamčena. Končno je izrazil željo, da naj bi odnosi med češko-slovaško in nemško državo ostali trajno dobri.

Praga, 29. oktobra. Namestništvo se je z Narodnim vyborom sporazumelo o skupnem vodstvu javne uprave. Vrše se pogajanja o podrobnostnih modalitetah. Glede na personalne razmere ostane dosedanja državna uprava neizpremenjena.

Plzenj, 29. oktobra. Vso upravo državnih in deželnih oblasti je prevzel Narodni vybor.

Plzenj, 29. oktobra. Vest o kapitulaciji Avstrije je bila tu sprejeta z velikanskim navdušenjem. Velike gručice ljudi so korakale po mestu. Vse mesto je v zastavah.

Brno, 29. oktobra. Jutri se bo izročilo namestništvo češkemu Narodnemu vyboru. Namestnik baron Hainold je danes zbežal.

Olomuc, 29. oktobra. Danes dopoldne je prevzel Narodni vybor vse deželne in državne oblasti.

Moravska Ostrava, 29. oktobra. Danes opoldne so zastopniki Narodnega vybora prevzeli državne urade. Mesto je v zastavah. Vrše se manifestacije.

Aprovizacija.

Inozemsko meso za gostilničarje in zavode. Mestna aprovizacija bo oddajala goveje meso za gostilničarje in zavode v četrtek, dne 31. oktobra popoldne od 2. do 4. v cerkvi sv. Jožefa.

Kostanj za VI. okraj. Stranke VI. okraja dobe kostanj na zelena nakazila za krompir v četrtek, dne 31. t. m. v deški šoli na Ledini. Določen je ta-le red: dopoldne od 8. do 9. številke 1 do 200, od 9. do 10. številke 201 do 400, od 10. do 11. številke 401 do 600, popoldne od 2. do 3. številke 601 do 800, od 3. do 4. številke 801 do 1000, od 4. do 5. številke 1001 do konca. Stranke dobe za osebo lahko do 5 kg kostanja, kilogram stane 3 K.

Kostanj za VII. okraj. Stranke VII. okraja dobe kostanj na zelena nakazila za krompir v soboto, dne 2. novembra v deški šoli na Ledini. Določen je ta-le red: od 8. do 9. ure dopoldne številke 1 do 300, od 9. do 10. številke 301 do 600, od 10. do 11. številke 601 do konca. Stranke dobe za osebo do 5 kg kostanja, kilogram stane 3 K.

Kostanj za VIII. in IX. okraj. Stranke VIII. in IX. okraja dobe kostanj na zelena nakazila za krompir v soboto, dne 2. novembra v deški šoli na Ledini po naslednjem redu: VIII. okraj od 2. do 3. popoldne številke 1 do 250, od 3. do 4. številke 251 do konca. IX. okraj od 4. do 5. ure. Stranke dobe za vsako osebo do 5 kg kostanja, kilogram stane 3 K.

Razno.

* Rosegger o vojni. V novi številki Roseggerjevega časopisa »Heimgarten« je nadaljevanje njegovega dnevnika, v katerem vidimo globoko sočustvovanje tega pokojnega pisatelja z ljudstvom in dnevnik priča, da je on vsled vojne zelo trpel. Rosegger piše: »Od prvega trenutka te vojne so mi pošiljali iz vseh front, na zahodu, jugu in vzhodu vojno časopisje. So v njem prvi obrisi te nezaslišane svetovne drame. Grozna dejanja so se že vršila in vrše se še sedaj. Ljudje so delali pošteno, v zaupanju in v veri — a sedaj? Vojnega časopisja že sploh več brati ne morem. Kdo se še nadeja, da je mogoče še to ljudstvo ohraniti — pa naj dela, kar že hoče! Prosim, da bi bil oproščen, za me je mir že sklenjen.«

* Dolžina železnic svetovnih velešil. 1. Zedinjene države 400.000 km, 2. Nemčija 62.000 km, 3. Rusija 61.000 km, 4. Francija 50.000 km, 5. Avstro-Ogrska 45.000 km, 6. Anglija 38.000 km, 7. Italija 17.000 km, 8. Japonska 9000 kilometrov.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Srbenje
Garje
Lisaj
Krase

Najzanesljivejše sredstvo proti temu je

PARATOL

domače mazilo,

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno.
Velik lonček K 5; rodbinski lonček K 9. PARATOL-
PRAŠEK varuje občutljivo kožo. Škatlja stane K 3.

Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri
Paratol delavnice lekarnarja Ulmer,
BUDAPEŠTA VII-11., ROZSA UTCA 21.

GORICA - F. Batjel - LJUBLJANA -
Stolna ulica 2-4 - Stari trg št. 28.

Trgovina in mehanična delavnica.

Moška in ženska dvokolesa

Se s staro prevmatiko

Šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne sve-
tilke. Najboljše baterije.
Posebno nizka cena za preprodajalca.